

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rott minden **kedden**.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozordásáért rendelést tehetnek.

a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizetni helyben a szer-
kesztőségnél, vagy a helybeli könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven főtvetnek. A
beiglatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 nj kraj-
cárnyi díjszámitatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, aprilis 24. 1860.

17. szám.

Harmadik évi folyam.

A mostani igazság kiszolgáltatás hiányairól, különösen a járás- és szolgabíróságoknál.

Egy évtized folyt már le, mióta a lezajlott nagy események után a kormány kezébe vette a törvényhozást és folytonosan dolgozik az állam újja szervezésén. Mily credménye volt ezen szorgalmas iparkodásnak a közélet egyéb ágaiban, annak rajzolása körünkön kívül esik, de hogy az igazság kiszolgáltatás sok kívánni valót hagy hátra, arról mindenki meggyőződhetik, kinek szeme van a látásra és füle a hallásra. E részben sem lehet ugyan tagadni, hogy a javítás nagy művéhez jól hozzáálltak, mint ez onnan is kitetszik, hogy a „Sammlung der Justizgesetze seit dem Jahre 1849“ című munkának már 20-ik vastag kötete jelent meg, s e gyűjtemény még csak az 1854. évnél jár, a nélkül hogy ebbe még a polgári törvénykönyv befoglalva volna; de az eredmény nem felelt meg gyakorlatban azon jó akaratnak, melyből e művek kiindultak.

Ezen eddig megjelent törvényeknek némely része még mindig ideiglenes, például a polgári pörrendtartás, mely magyar hazánkban az 1852. szeptember 16-ki rendelet által lépett életbe. Hirlapi tudósítások szerint egy általános polgári pörrend kidolgozása céloztatván, a bécsi ügyvédi kamara e részben vélemény adásra felszólítva, a nálunk életben levő fentebb említett polgári pörrendtartás mellett nyilatkozott.

Ugy hisszük tehát hogy idején van, most azon hiányokról szólni, melyek a jelenlegi igazság kiszolgáltatásban, vagyis a polgári pörrendtartásban, léteznek, mivel bár mely törvényhozás csak akkor adhat az államnak üdvös törvényeket, ha legalább a szakférfiakat meghallgatja. De egyébiránt, ha létezik nyilvánosság, jogunknak is tartjuk azt a mi fáj, orvoslás okáért, nyilvánosan tárgyalni, annyival inkább, mivel az igazság kiszolgáltatás mind a kormányoknak mind a népnek közös érdekében van.

Bár mely pörrendtartás csak úgy felelhet meg céljának, ha ennek alapján az, ki igazságot keres, azt gyorsan meg is találja, a mellett, hogy a panaszlottnak elegendő ideje és módja legyen magát védelmezni. E két kelléknek kell a pörrendtartásban egyesülni. Egyiknek tulsulya a másik felett, magát

az igazság kiszolgáltatást csorbítja. Ha a felperes például a panaszlott védelmi mezejének terjedelme-
sege által igazságos keresetében hátráltatik, ez által éppen ugy szenved az igazság kiszolgáltatás a kérdéses esetben, mintha megint az alperes, védelmének előadásában, tulságosan korlátoztatnék.

Meg kell vallani, hogy ha a kérdésben levő polgári pörrendtartást átolvassuk, csakugyan ugy lát-
szik, hogy abban gondoskodva van mind két kellé-
kéről az igazság kiszolgáltatásnak. Ugyanis, a mi a felperest illeti, ennek részére, nevezetesen szóbeli pörökben, fel van azon elv állítva, hogy a kereset tárgyalása csak ellenállhatlan akadályok miatt halaszthatik el; írásbeli pörökben pedig a védelmi iratok benyújtási határideje szintén csak fontos okoknál fogva hosszabbíthatatik meg. Más részről az alperesre nézve is rendelkezve van, hogy védelmére kellő ideje legyen. Továbbá az írásbeli ügyekre nézve a bíróságok ügy-kezeléséről szóló 1853. július 1-én kelt császári parancs nyiltan azt rendeli (§. 139.) hogy a befejezett pörök s végleges hagyatéki tárgyalások és számadások legfeljebb 30 nap alatt, a többi beadványok pedig a legközelebbi ülésben elintézendők. Ugyanazon §. a szóbeli pörök elintézésére 8 napot tűz ki.

Kiki látja, hogy ez mind igen pompásan van elrendelve. De fájdalom, mind ezekből a pörös felek a gyakorlatban keveset élveznek. Törvényszékek, hol a személyzet élén gondos vezetők állnak, még meglehetősen megfelelnek az igazság kiszolgáltatásnak e részben, a mennyiben a beadványok, ha nem is a törvényszabta fentebbi idő alatt, de legalább várakozás után mégis rendszerint elintézés alá esnek. De ott, hol az igazság kiszolgáltatásra legnagyobb szükség van, a járásbíróságoknál, melyek a néppel közvetlenül érintkeznek, alig lehet mondani, hogy valódi igazság kiszolgáltatás létezik oly értelemben, mint azt a törvényhozó célozta.

Ugy hiszem, hogy mindenki, a ki barátja a polgárisodásnak és haladásnak, mely jelvényeket most mindenütt a zászlókra tűzve látjuk, meg fogja engedni, miszerint az úgyszeretettel és jó akarat-
tal felfedett hiányok tárgyalása nem eshetik tilalom alá. Azért hivatkozom az életre, a gyakorlatra, mely a legjobb próbakő, hogy vajjon igaz-e az, mit

a járásbiróságok igazság kiszolgáltatásáról mondtam.

Egyes eseteket nem lehet felhozni, mert azok semmit nem bizonyítanak, hanem tekintsen be bárki a járásbirói hivatalokba tárgyalási, de kivált az ugynevezett bíraskodási napokon (Gerichtstage), s meg kell szomorodnia azon vásári zavaron, mely ott uralkodik. Mindenik hivatalnoknak dolgozó asztala, mintegy ostrom alatt, körül van állva pörös felek serege által, s szerencsés az, kit a véletlen éppen előtérbe állít, hogy ügyét előbb tárgyalásra vagyis jegyzőkönyvi toll alá adhassa a többinél, künn az ajtóknál még várakozik egy sereg ember, szomjuhozva az igazságot. Ez az egyik kép.

Másik képnek alkalmas azon munkásság látványa, melyet tárgyalásokon kívül kifejt a birói személyzet. Naponkint halmozodnak az ujonnan érkezett darabok az előadók asztalain össze, és pedig oly mennyiségben, mely a munkaerőt egészen kimeríti. Vannak a hivatalnokok közül, kiket a kötelességérzete hiv munkára, de vannak, kiket az ügyszertet óriási erő kifejtésre kész, hogy szakmájukat ledolgozzák

Sisiphusi erőködés, melynek nincs látatja és vége, mert mindennap új tárgyak özönlenek elő.

Harmadik kép, midőn az elnökhöz az egyes előadók asztaláról tömegenkint vándorolnak be az irathalmazok vizsgálat és eldöntés végett. Hiszi-e azt valaki igazán, hogy egy ember egy év alatt 20,000 darab ügyet (Temesvárott ennyire megy a civilis darabok száma a járásbiróságnál, azonkívül van a bűnügy) valóban vizsgálat alá venni, s a javaslott végzés vagy ítélet helyességét megítélni képes legyen, midőn a mellett még a tárgyalások vezetése is nyakán fekszik? Ha meggondoljuk, hogy a járásbirónak minden darabra az „expediatur“-t rá kell írni, minden darabot az expeditionál aláírni, ha meggondoljuk, hogy a keresetlevelek, végzések, ítéletek két, három, gyakran öt, sőt több példányban elinézendők, s ha e szerint minden számra csak ötszörös aláírást számítunk, kijön, hogy az évenkénti 20,000 darabnál 100,000-szer kell nevé a járásbirónak aláírnia.

Azután mind ezeket az irodában le kellene írni. Nehány irnok iparkodik majdnem emberi erőt haladó szorgalommal azt, a mit három annyi előadó fogalmazott, több példányokban leírni a kellő kézbesítések okáért. Meddig hever gyakran egy nem sürgetett tárgy az irodában, csak az tudja, kinek egyéb dolga is van a sürgetésnél!

És ezen képek után kérdezzünk meg valamely pörös felet, kérdezzük meg a népet, melyet legközelebb érdekel az apró perlekedés, mit mond ily igazság kiszolgáltatásra? és ne haragudjunk ha a felelet kimutatja annak tetemes hibáit.

Melyek ezen főhibák és miként orvosolhatók? Legfőbb és legelső akadálnak látszik az igazság kiszolgáltatásban az, hogy szóbeli eljárásunk

csak névleg van, de valóban nem létezik. Ezredik eset az, hogy a panaszt szóval felvegye a bíró, mivel erre nincs ideje. Rendszerint írásban kell tehát a keresetet beadni, és a beadványt ügyvéddel ellenjegyeztetni. Bár mily szükségesnek tartom egy rendezett államban az ügyvédi kar befolyását, mindazáltal megvallom, hogy az ügyvédi kényszerűt károsnak tartom szóbeli eljárás alá tartozó ügyekben. Nem látom át az okát, hogy ily ügyekben, ha a bírónak nincs ideje a panaszt felvenni, s ha ennél fogva a keresetet írásban kell beadni, miért ne fogalmazhassa bár mely józan eszű ember a panaszlevelet, s miért kelljen azt okvetlen ügyvédre bízni? a szóbeli pörök ugyanis rendesen teljes hitelű okmányon alapulnak, ahhoz tehát nem kell valami mélységes tudomány, hogy ily panasz írásba téssek. De — mint mondtam — jelen perlekedési rendszerünknel a beadványok ügyvéd által ellenjegyezendők levén, már ez által mindjárt egy rendszeres pörnek néziünk elibe. S alig kezdi meg a szegény ember a pört, már a bélyegen kívül ügyvédet kell fizetnie, holott rendszerint ő maga, vagy a helység jegyzője ép oly jól s olcsóbban elkészíthette volna az iratot, mint sok ügyvéd. Midőn pedig a benyújtott keresetre valahára határidő tűzetik ki, a tárgyalás a helyett, hogy szóval folya, írásban tétetik, s temérdek esetekben látunk ivekre terjedő szóbeli jegyzőkönyvet. Azután jön hónapok vagy évek mulva az ítélet, a helyett, hogy a bíró azonnal a tárgyalás befejezésével kihirdetné azt.

Második lényeges ok az igazság kiszolgáltatás hátramaradásánál az, hogy a végrehajtásnak számos fokai vannak, melyek mindannyian majdnem megint egy egy új pört képeznek. Külön kell folymodni a zálogolásért, becslésért és árverésért. A pörrend szerint is ugyan mind ezen lépcsőket szintén jegyzőkönyvileg lehetne a bírónál kérni, de bátran hivatkozom valamennyi bíróságok jegyzőkönyveire, vajjon van-e arra példa az 1852. évi január 1-ső napja óta, midőn a mostani pörrend életbe lépett, hogy ily uton valamely panaszos pénzéhez jutott volna. Inkább abba hagyta az egész keresetet, mert az utánjárás több idejét rabolta el a félnek, mint gyakran a pör tárgya ért. Ha pedig ügyvéd viszi keresztül mind ezen végrehajtási fokokat, vajjon képes-e megfizetni a fél ennek fáradozásait s előlegezni a bírósági s egyéb utazási díjakat a csekélyebb ügyekben? A távolabb fekvő helységekbeli alperes ellen vitt végrehajtásoknál minden ut 15 20 forintba jön, honnan fizesse ezt jó remény fejében a kereső? Az élet felel e kérdésekre, mert tapasztaljuk, hogy a panaszos legtöbbször bele un a költséges várakozásba s abba hagyja igényét.

Véleményem szerint mind ezeket könnyen lehetne orvosolni, de nem az által hogy a birói személyzet szaporíttassék, mert ezt az állam nem bírná, s a legfelsőbb helyen kimondott takarékosági parancsnál fogva ily orvoslás nem is céloztathatik. Ha-

nem segíteni lehet az eljárás egyszerűsítése által. Ugyanis:

1. Hozassék be a mostani írásos jegyzőkönyvi tárgyalás helyett a valódi szóbeli eljárás, minőt az 1836-ki XX és az 1840. XI. tör. cikkelyek előírtak, némi módosításokkal. Jelesen mind azon ügyekben, melyek a panaszlott ellen bizonyító erővel bíró okmányokon alapulnak bár mely öszlet erejéig, különben pedig 200 forinton alól, adhasson ki a bíró a fél kérelmére két példányban idéző levélkét, melyben csupán a kereset tárgya, a felek nevei s a tárgyalási határidő foglaltatnak. Ily idéző levélkéket nyomtatva készen tartatván a tárgy, nevek és határidővel haladék nélkül kitöltethetnének. Ha pedig a keresetlevelet jönnek látja a fél írásba foglalni, szabad legyen azt ügyvéd nélkül is benyújtania. Fogalmaztassék a keresetlevél már a fél által nem kérvény alakjában, mint a mostani panaszlevelek, hanem mint a régiek idéző levél alakjában például: „Kiss Gergely kissodai lakos panaszolja, hogy sat. E kereset tárgyalásául e folyó hó — napja kitüzetik, melyre a felek a törvény következményeinek terhe alatt meghivatnak sat.“ Mind az idéző levélkéket, mind pedig ezen utóbbi keresvényeket a bíró két példányban aláírva s megpecsételve, közvetlen azonnal a félnek átadná, ki a kézbesítést a községi jegyző és bíró, avagy ha tetszik közjegyző által eszközölné, s a kézbesítési bizonyítvány a felperesi példányra hátiratoltatnék.

A tárgyalási határnapon a bíró szóval kihallgatván a feleket, erről rövid jegyzőkönyvet vegyen fel, s végzését, melylyel bizonyos bonyolultabb esetekben az ügyet netán írásbeli eljárásra utalja, avagy a tanúk és szakértők kihallgatásának szükségét, valamint ellenkező esetben az ítéletet, azonnal mondja és hirdesse ki, s ezzel az első stadium be van fejezve.

(Folytatás köv.)

Tury Samu.

Levelek az 1742-ik évi hadjáratból.

Közi Rosty Zsigmond.

Gyakran csodálkoztam a felett, hogy köztudomásra oly kevés emlékeink vannak juttatva azon válságos időből, melyben az uralkodó lothring-habsburgi ház magas léte megingadoztatván, őseink hűségük, feláldozásuk, és rendkívüli vitézségük által Európát bámulatra ragadták, mi által egyszersmind fajukat talán másnemű rendkívüliség miatt szelid megítéltetés várhatására jogositották. — Ezen hiány némű pótlására helyesnek gondolom azon néhány levelek közlését, melyek levéltáromban vannak; nem tartalmaznak ugyan eldöntő eseményeket, avagy diplomatiái titkokat, mind a mellett kedveseknek tartom, mert kisebb események is bírnak vonzó erővel, valamint, mivel azon időbeli érdekes statistikai adatokat is tartalmaznak.

A három első levelet írta Frater Tóth Innocentius, a vasvármegyei felkelő sereg tábori lapja

Svastics Erzsébeth asszonynak, Kisfaludy László özvegyéhez, ki előbb Zsibrik Kristóf neje volt, a többit Tóth István Rosty Istvánnak.

I.

D. J. C. Holversver die 21. Juni 1742.

Kiváltképpen való drága nagy jó asszonyom!

Ajánlom kötelességgel való szerzetes szolgálatomat, és istentől minden szerencsés jókat, teljes contentuma szerént való friss jó egészséget kívánok igaz szivemből az asszonynak. Nem kétlem vette az asszony az elmúlt léten irt leveletem, melyben irtam volt. miképpen hogy történt dolgunk 5. Juni, kívántam most több új hírekkel kedveskedni az asszonynak, mellyek történtek azulta, 18. Juni visszaadtuk duplán az ellenségnek a Refancsot, minket ugyan 5 hujus nem ejesztettek annyira meg, mint mi most őket, mert ugy meg üztük őket, mint az nyulakat, és ha az mieink nem hirtelenkedtek volna, valamennyi prussus kurucz kijött Glatz városából, mind elfogták volna, kik másfél százan voltak. Mink Portára (portyázás?) kin voltunk Glatz táján, az ellenség pedig valamely falubul akart kijönni, az mi katonáink eszve vén őket, némelyek azt mondták, hogy a mi nyájunk, némelyek pedig prussus kuruczok, nem tudtuk meg bizonyosan, hanem egynehány katona, a kik lesben állottak, nyargalván az ellenség felé, és mindgyárt visszahuzta magát az ellenség, azután a többi katonák is ugy vették észre, hogy ellenség, nosza utánna indultak, és egészen a városig hajtották őket, ugy hogy ágyukkal is lödöztek rájuk, de lstennek neve dicsértessék, senki nem ártott, hanem egy Szala vármegyei katonát az lova az ellenség közé ragadott, ez lúnak erős szája lévén nem tarthatván meg agyon lötték, és magarabul esett, mi pedig az ellenség közül tizen kilenczet fogtunk, és azok együl egyik mind sebben vannak, egy kapitány is van kösztök, annak is a feje van megvágva. Igen dicséretesen concludáltuk a dolgot, mert más nap mindgyárt követ jött hozzánk az ellenségtül, még a portarul sem jöttünk haza, hogy bekesség vagy pedig Armistitium vagyon, de annak nem hittünk noha levelekbül mutatta, hanem talán egy óra mulván jött a generalis Festetics levele is, melyben ugyanis az armistitiumról irt, hogy az Groff megparancsolta, valakik az ő comandója alatt vannak, hogy az ellenséget ennekutánna az ő parancsolatja nélkül ne háborgassák, hanem a kik portára vannak is revocalla az gróf, és a glaczi districtusban legyenek, és maradjanak usque ad ulteriorem dispositionem már itt meddig fogunk maradni nem tudom, reméllem; hogy ha valóságosan megleszen a burgussal a békesség a francziára menünk, a kit valóban két ízben már jól megtanítottak a mieink, kivált most utóbban 5 huius, mint írják husz ezer elveszett, két ezer sebben, és nyolcz száz rabul, és egészen a kaszszájukat elnyerték, és 52 ágyut, és három várost is, a kik neve most nem jut eszembe, pusztán hagyott, és kifutott belöle, ge-

neralist is négyet fogtak, és 8 Oberstert, a mieink közül pedig a mint írják mindenestül hat ezer vezett el a rabokkal, és sebesültekkel együtt, Isten-neve dicsértessék, bizonyára Isten áldása vagy on rajtunk, kire való nézve egyik nap a mint mondotta a gróf Oberster Cziráky te Deum laudamust fogunk tartani. Ma azon rabokat kiváltják az ellenségtől, a kiket elfogtak 5 Juni, kik legyenek pedik azok, megirtam az előtt való levelemben az asszonnak. Az köleségből ippen kifottam, kérem az asszont, ha alkalmatosság leszen, méltóztassék valamivel segíteni, és küldeni, kiért az én Istenemet el nem mulatom dicsérni, és buzgó imádságimmal igyekezem meghálálni az asszonnak. A többi jó uraimékat és aszonyomikat is, kiváltképpen Canonok Uramat, alázatosan kérem legyenek segítségül, kiknek ezernyi ezerre való alázatos szolgálatomat ajánlom. Maradok

T. Asszonnak

holtig való alázatos szerzetes szolgája

káplánja F. Innocentius Capell Castr.

P. S. Az Pater Gvardián atyám uramat a többi szerzetes atyámfiaimmal együtt alázatosan revercelok.

II.

T i m a n y.

A legérdekesebb találmányok egyike, mely mind a tudósok, mind az iparosok figyelmét igen élénken ragadá meg. — 1827-ben Wöhler ismerteti először az általa kis mértékben előállított timanyt, mely színére fehér, jellemére nézve könnyű, pörölyezhető ércnek mutatkozott; később 1845-ben már tulajdonságait bővebben leírta, s ugyan akkor megjövendölé annak a műiparban leendő érdekes használhatóságát.

Tiszta állapotban előállítható az aluminium, a vizment timany-halvagból (alum. chlorid) mint a magnesium; t. i. egy platin tégelybe néhány hamany, (kalium) vagy szikeny (natrium) golyót adunk s reá a vizment aluminium chloridot... A tégely fedelét vas fonallal rá kötjük s tartalmával eleinte gyöngye tüzláng felett kerítjük, mely alatt a szétbontás tüztümemény között történik. Az olvasztott tömeget szintén vízbe vetjük, mi által a kalium chlorid felolvadván, az aluminium pedig mint szürke por vissza marad, mely csiszoló acéllal dörgölve érces fényt nyer. Az aluminium hevítve a levegőn, meggyulad és aluminium oxyddá vagy tiszta agyagfölddé ég el 100° R.-nál a vizet alkat részeire bontja.

Legújabb készítését Wöhler tanár sokkal jutányosabban kezelte; ő az aluminiumot kryolith-ból állítá elő, — mely Grönlandban — a természetben nagy mennyiségben fordul elő, közönséges timföld (Thonerde) tégelyben. Finom porrá törött s erősen kiszáritott kryolith és egy felolvasztott s finom porrá dörgölt vegyület, 7 rész chlornatrium (konyhasó)-ból és 9 rész chlorkaliumból vagy felváltva 8—9 r.

natrium 50 rész sómennyiségre egy agyagtégelyben tétetik, és az egész egy szelkemencében izzó szén között olvasztatik. Az előállott ércfényű szürke gömböcskék, a tégely fenekére esvén, még azután $\frac{1}{4}$ órai izzasztás után vétetnek ki. Wöhleren kívül érdekesek még Dumas és Tilley elvei az aluminium előállításáról. Továbbá lásd: Chemisch-Technische Mittheilungen des J. 1856—57. von Dr. L. Elsner. Politechnische Centralhalle 1857 pag. 139. Dingl Journ. Bd. 143. pag. 42; Journ. f. pract. Chemie Bd. 68, pag. 381; Polyit. Notizbl. 1857. pag. 45. sat. folyó iratokban.

Sainte-Claire Devill vegyész kísérlette meg először annak nagybani gyári előállítását; III. Napoleon — kit ezen találmány igen érdekelt — neki korlátlan mennyiségű költséget utalványozott, mely jótétemény fejében ő a párisi 1855-ik évi világiparmű kiállításon több kilogramm*) aluminiumot mutatott be. Ő az előállításnál natriumot, míg Wöhler kaliumot használt. — Azelőtti időben az aluminium becse igen magas volt, (kilogrammja 2500 frank) bárha mindenkifelett meglehetősen tisztátalan volt, nevezetesen 7—8 százalék vasat, 6—7 százalék rézet s valami kis horganyt (zink), kovanyt, (kiesel) és más anyagokat tartalmazott. Azonban mostani kezelése után legfelebb 1.5 százalék vasat tartalmaz, de terjedő készítése által 300 frankra szállott le, mi így is az ezüsthöz 80 százalékkal értékesebb.

Az aluminiumot fehér szín jellemzi, mely ezüsthöz igen közel áll, azonban az még sem oly fehér mint ez. A csiszolásnál szintén ezüst fényt mutat.

Az érczekkel viszonya különböző. A vassal leginkább vegyül. A horgany által folyékonyabb és durvább lesz. Allany (Nickel) szintén egyenlő részben vegyül vele. Bátranynyal (Bismuth) mereven ércvegyületet (legirung) alkot. Arany és platina (fehér arany) szintén könnyen vegyül vele; 1 rész aluminium, 20 rész arany oly vegyületet alkot mint az üveg, ellenkező viszonyban oly tulajdonságu lesz mint az arany. 8 rész ezüst, 95 rész aluminium egy ércet alkot, mely fehérebb keményebb és ruganyosabb az aluminiumnál, s éppen ezért célszerű csengők, csemege-képek készítésére, melyek azelőtt az acél-ezüst vegyitékből készültek. 100 rész ezüst 5 rész aluminium s 10 rész rézzel egy ezüst keménységű testet alkot, mely Franciaországban már érem- és pénzverésre igen előnyösen használtatik. 90 százalék réz 10 százalék aluminiummal a kereskedésben is ösmeretes aluminium-bronce-ot származtatja, melynek kilogrammja 30 frank. Kény-esővel (Hydrargirum-vivum) közvetlenül nem foncsorozható; ólom (Blei) és dárdany (antimonium) vele öszve nem köthető.

Osváth Pál.

(Vége köv.)

*) Egy kilogramm az ausztriai súlymértékben tesz 2 font, 4 lat, 1,67 nehezéket.

Levelezések.

Pest, april 20-án. Mivel kezdhethők mással levelünket mint azon országrázó gyászszal, mely minden magyar keblében a bánat és szomorúság tengerét fakasztja föl. Mint a dühöngő vezuv gyilkoló lávafolyása, oly lélekölő hatást gyakorolt ama hazát és nemzetet sujtó határtalan veszteség hire, melyet f. hó 9-én a telegraph hozott meg: Széchenyi István nincs többé!!!

Az „Alleluja“ nagy napján ragadta el őt a halál bős angyala. Midőn a vallás a kegyelet, emlékezet és buzgóság lobogóját tüzi ki, hogy a feltámadás nagy eszméjével vigasztalja a hívők millióit: akkor az enyészet Nerója „feszítsd meg“-et dörg, hogy nagypénteki gyaszt boritson egy nemzet életére.

De hiszen Széchenyi István nem halt meg: ő csak lelkének porhüvelyét adta vissza a zsarnok földnek; szelleme köztünk és bennünk marad, míg a nagy költő szavai szerint: Megfogyva bár, de törve nem, Él nemzet e hazán

Az ő pályája villám volt, mely beragyogta a hazát és nemzetet; örökfényü nap, mely áld és termékenyít; prometheusi lobogó láng, mely az embe-
reket fölvilágosította, polgárosította; zengő hajnalcsillag, titkos báránnyfelhő; égő csipkebokor, melyben reményeink, óhajtasaink, vágyaink láthatlan tündére székelt; mesés ország, honnét legmagasb ábrándjaink ambravirágait szedtük, téptük le; álmkép, melybe sejtelmek és hitünk valának hirnevezve; mennyei lant, melyet ha szól, az egész ország hallotta és értette...

Széchenyi István — nincs többé!!!

Lelkének üdveért nagyszerű isteni tiszteletet tartandnak, melyet maga az ország primása végezend, kihez Esztergomba már küldöttség is ment, hogy azon alkalomra a fővárosba jönni ne terheltesék. Mint hitelesen halljuk, a templomba csak jegyekkel lehet bejutni, miután az első terv, mely szerint a sz. mise a Rákoson sátor alatt végeztessék, — több elháríthatlan akadály miatt, dugába dült!

Még egy szomoru hirt! Dicsőült gr. Széchenyi titkára, Kis ur, urának szerencsétlenségét oly mélyen szívére vette, hogy másnap az örültség rajta, legnagyobb mértékben kiütött. Mi pár hóval ezelőtt — Pesten léte alkalmával — szerencsések levén a szint-oly jeles mint szerény férfit, megismerni, szívünkben és lelkünkben méltán fájjaljuk szomoru szerencsétlenségét!

Mennyi csapás! mennyi fájdalom!

Szeretnők a szomoru hangulatot, a fájó benyomást pillanatnyira eloszlatni, de magunk sem tehetünk arról, hogy szívünk tele van — keserűséggel! Az irodalom is maholnap kitüzi a gyász fekete lobogóját... a komoly tudomány nem kell senkinek; pedig irva vagyon; elvész a tudomány nélkül

való nép! Széchenyi István a komoly tudományosság-
ságnak élt, az volt iránytűje, abban rejlik egész életének theoriája. Eszmékért harcolt, eszmeért halt meg. Szívrázó halálakor emlékezzünk meg az ő kedvelt tárgyairól. Valósítsuk eszméit tudományos mivelődés által, hogy az ég is örvendezzék nagy előhaladásunkon és „honunkra hajnal derül, s akár mi legyen is sorsa a magyarnak ezentul“ — élni fog a tudomány által!

Szeressük, ápoljuk és pártfogoljuk azért a tudományt; erőnket, tehetségünket és áldozatkészségünket ne pazaroljuk haszontalan, szívmetelyező erkölcserontó silányságokra, hanem igyekezzünk bátor fölemelkedéssel azon elembe helyezni magunkat, mely által az emberi kebelben rejtő isteni szikra álmkórságba nem csak sülyed, de varázsa megnyitja előttünk az eget. Míg azon írónkat, kik az ész világa szerint az értelemhez kívánnak szólni, alig hallgatjuk meg, s sorsára bizzuk, nem gondolva azzal, ha az anyagiak megszerzése végetti küzdelmekben: erejét elveszítve, lelkében megtörve, nyomorultan elvész; addig az irodalom bizonyos neme iránt, melyet humorizálásnak nevezett el a — balvélemény, — phanatikus ragaszkodással viseltetünk, innen van, hogy a humoristák napjainkban úgy teremnek mint a gombák, de aztán a mit sütnék, főznek, attól fálnak is megyen az ember! Szóval, sokan hordják a csörgősapkát, és a ki az idétlen csörömpölést kedvel hallgatja: az az eredetileg a szép, jó és igaz pártolására született és hivatott — közönség!!! Ha akarnak önök szórakozni, ott van a dicséretesen vezetett „Üstökös“, de óvakodjanak az erőszakosan összetáfolt fércelményektől.

Egressy Gábor utoljára mint „vendég“ a „Cárnő“-ben lépett föl. Szerződtetéséhez kevés reménység van, miután a magas választmány e tárgyat régen elejtette; a drámaírók és művészek részéről történő aláírások lassan folynak. Végzetes kéz működik sorsa fölött! Mint eddig tudva van Ráday gróf 200, Jókai Mór 50 forintot ajánlottak föl.

A m. választmány titokteljes makacssága kifürkészhetlen, miután a dolog élére állított „gazdálkodási elv“ dacára, a Bécsbe eltávozott Ellingernét visszahívta, jöllehet helyét már Wockenhuber k. a-nyal (kinek neve azóta Szivesi Vilma) igyekezte pótolni. Ha a hir való, úgy Jókainé is — legalább jelenleg — szivességből játszik! Még Jókainét veszítse el a színház — aztán?...

A feleletet az olvasóra bizzuk.

Hazánk leánya, Melles Liska k. a. miután minden buzgalma és utánjárása dacára sem léphetett föl a nemzeti színháznál, a mult alkalommal a városi színpadon egy „magyar dalt“ nagy tetszéssel énekelt. Hangja szép és bájos, colloraturájában sok van. mi Hollósy Korneliára emlékeztet, magas hangjai kellemesek. Most e hölgy a „Lindá“-ban fog föl lépni — ugyanott! Ne feledjük, hogy Bignio ur is először a német színpadon lépett föl. ↗

TÁRCA.

Egy bokor két virága.

(Történeti beszély.)

Irta Remellay Gusztáv.

(Folytatás.)

IV.

A mit a daemon megtudott.

Ismerjük Omár pajzsa titkát, tudjuk, hogy a nemes szerelmű török, ha elhagyta Szolnok várt, magával vitte pajzsát s felpattantván lemezét, ábrándozott szive bálványa kisebb arcképe előtt.

A pajzs titkát csak Szokoli Mustafa tudta de ezt a legnagyobb kínzás sem birhatta volna elárulására.

S mégis ellőn árulva a titok, el az előtt kinek legkevésbé volt szabad ismernie.

Mint tudjuk már a bég gyöngéd vonzalommal viseltette Jenő iránt. — Amint ezt meglátogatta, kérésére elment véle a nővérekhez, kik akkor anyjuk testvérénél nem mesz-sze Szolnok vártól időztek.

Délután értek oda a látogatók, az este szivélyes társalgás közt folyt el. Omár és Dóra a legnehezebb tusát küzdtek sziveikkel, de mind ketten eltudták rejteni keblük titkait.

De a küzdelem mind kettejükre nézve fölötte kínos volt.

Másnap Jenő és Omár vadászni mentek. Dóra délfelé a szobába vetődött, mely a bég számára volt rendelve.

Mivel éppen szerelmi boldogságát festette le előtte Jolán, mindenkép szórakozást akarván keresni Omár felső káftánja dús arany himzését nézegette egy ideig, azután pajzsát vette kezébe.

Az acél pajzs külrésze s belseje is gyönyörű dombor művü virágokkal, egymásba folyó füzérekkel, koszorúkkal, virág-állat-alakokkal volt ékesítve.

Dóra soká nézegette e remek művet.

A rugót mely felpatantotta a lemezt, a középen levő rózsán álló madár bal szeme képezte.

A hölgy huzamosabb ideig nézegetvén a pajzsot, melyet felfordítva tett le az ablak előtti asztalra, később letámasztotta karját az asztalra, hogy keze nyugpontul szolgáljon fejének, melyre fájdalmat gerjesztőleg hatottak a gondolatok melyekbe merült, mióta kimerengett az ablakon.

Elfelejtette, hogy a pajzs az asztalkán van, s a mint hozzá ért könyöke hirtelen felemelte azt.

A sors úgy akarta, hogy könyöke éppen a rugót nyomja meg, mire felpattanván a lemez, egy nő-árcépet látott.

Mi ez! — kiáltott fel, — a szolnoki bég pajzsában elrejtve hordja hugom arcképet, mit jelent ez! — mit jelenthetne egyéb, minthogy az ő szívé is lángra lobbantotta Jolán. E gyermek hát szerelmi rablánc a füz mindenkit. De mikép jutott arcképe birtokába a bég, ez mindegy, elég az, pajzsában hordja, ezt nem tenné ha nem szeretné. — Smily lángoló lehet szerelme, miután még az utra is magával viszi hugom arcképet; s hogy éppen ezen pajzsában hordja, — hihetőleg azon hite szülheti, — mert a kelet fiai telvék babonával — hogy a pajzs, melyben imádozza arcképe rejlik, talizmán: a lesz, és megóvja minden veszélytől.

Igen igen! emlékezem! — folytatá rövid szünet után, — Balassa Bálint beszélt, hogy az araboknál, s Omár arab eredetű, ősi szokás az, hogy valamely oly tárgyat, melyet imádoztoktól birnak, rejtenek el pajzsukba sőt keblükben is.

S mily ügyesen tudja elrejteni szive titkát — folytatá gondolatait, — egy pillanata, egy arcmoccanása sem árulja el szerelmét. — De miként csudálhatom azt én, ki szintén oly művészileg tudom elrejteni titkomat.

Mit tegyek, — kérdé enmagától egy percnyi gondolkodás után — felfedezzem-e a bég titkát Jenő előtt, tudassam-e véle s Jolánnal hogy —

Ab! mily gondolat villant fel agyamban, — kiáltott fel,

Nem! nem! — küzdött enmagával! — gonosz daemon távozz el, hisz e gondolat szörnyü — — Nem! nem! — Igaz gyűlölöm őt, — százszor gondoltam, hogy nyugodtan tudnám nézni szive megrepedését, ha azért történnék, mivel miattam hűtlenné lett iránta Jenő — de a gondolattól, a rémes gondolattól, mely most villant fel agyamban, még is visszaborzadok.

E percben az ablak alatt hallható lőn Jolán éneke. Az első hangok varázsa a testvéri szeretet nemlőjét gyámolítá, de a mint kivette Dóra, hogy huga a szerelmi boldogságról énekel, ez gonosz szelleme kezébe adott fegyvert.

Ismét elkeseredett harcot vívtak keblében a nemesebb sugallat s az ördögi csáb, — s mintha enmaga elől akarna elfutni, rohanki a szobából, és sietett a kertbe.

Ott egy pázsit-pamlagra ült, s hangosan zokogva átkozta hugát, sorsát s enmagát.

(Folytatatik.)

Heti szemle.

— A m. akadémia f. hó 16-án tartott ülésében báró Podmaniczky Frigyes levelező tag örvendetesen lépé meg az akademiát azon jelentéssel, hogy azon küldöttség tiszteletére, mely a horvátországi szükkölködők javára rendezett nemzeti színházi előadás jövedelmét Zágrábba vitte s melynek ő is tagja volt, ugyancsak Zágrábban e hó 14-én nagy ebéd adatott s ez alkalommal a horvát történelmi társulat elnöke, Kukuljevics Iván ezen társulat részéről beces magyar és latin eredeti kéziratok gyűjteményét nyújtotta át ezen ünnep emlékére a m. akadémia számára, kérve, hogy az akadémia is tisztelje meg a tört. társulatot történeti kiadványai megküldésével. A jelentést tevő tag egyszemind be is adá az ajándékozott kéziratokat. Az akadémia köszönetet szavazván a szép ajándékért, csak emlékezetbe hozott azon már régebbi határozata, hogy minden történeti kiadása megküldendő a horvát történelmi társulatnak. — A küldöttség (Károlyi Sándor, Festetics Béla gróf és báró Podmaniczky Frigyes) írásbeli üzenettel ment Pestről Zágrábba, a szükkölködők felségelésére ugyanott alakult bizottmányhoz, mely azonban sem a testvéri sorokat, sem a pénzt át nem vehetvén, mindkettő a horvátországi bán ő excellentiájának nyújtott be. Az üzenet szövege — a P. Hírnök szerint — így hangzik:

„A hir, hogy Horvátország egy részében inség uralkodik, élénk részvétet ébresztett Magyarország minden vidékein.

Dicső multunknak közös emlékei, annyi századon át együtt védett s élvezett alkotmányunk s legfőbb erkölcsi s anyagi érdekeink közössége, melyek a horvát és magyar népet századokon át egy nemzetté olvaszták össze, egygyé teszik azt most is legalább érzéseiben, s nélány évnek eseményei nem ingathatták meg azon meggyőződést, hogy minden csapás, mely Horvát- vagy Magyarországot éri, közös csapása az egész hazának, melynek enyhítésére közös hazafiui kötelességünk kezdet fogni.

Hogy ezen érzések tetteles bebizonyítására fővárosunk lakóinak is alkalom nyíljk, egy nagyobb társaság a nemzeti színházban műkedvelők által zenészetű s szavallati előadásnak megkísértését határozta el, s ennek rendezésével s a bejövendő pénz kezelésével az alulírottakat bízta meg; kik eljárva megbízásukban, az ápril 3-án véghez ment előadásnak jövendelmét azon kéréssel vagyunk most önöknek átküldeni szerencsések, hogy annak a szükölködők közötti elosztását magukra vállalni szivesek legyenek.

A segély, melyet nyújthatunk, a szükséghez talán nem áll arányban, de ha tudtuk is, hogy a bajon tökéletesen segíteni hatalmunkban nem áll, legalább annyit akartunk tenni annak enyhítésére, mennyi tőlünk a jelen körülmények alatt kitelt, s meg vagyunk győződve, hogy horvát bontársaink csak e szándékot véve tekintetbe, oly szívvel fogják elfogadni csekély adományunkat, minövel azt nyújtjuk s hasonló alkalommal tőlük elfogadtuk volna. — Tekintsék azt mint rokonszenvünk jelét, vegyék mint bizonytságot, hogy egyes események, azon köteleket, melyekkel századok története a két hazát egybefüze, nem szakíthatták szét, s hogy a legujabb idők megrázkodtatásai megingathattak sokat, lerontlatták egykori viszonyaink egyes részeit, de sértetlenül hagyák azon alapot, melyen közös hazánk nagy épületje annyi század viharjainak ellentállt, azon közös hazaszeretetet, s baráti egyetértést, mely a horvát s magyar nemzetet mindig egyesíté.

Fagadják önök egyszermind igaz tiszteletünk s hazafiai rokonszenvünk legöszintebb kifejezését, melylyel maradunk. (Aláírások: b. Eötvös József, tolnai gr. Festetics Leo, b. Podmaniczky Frigyes, Jókai Mór, gr. Festetics Béla, gr. Szapáry Geiza, gr. Károlyi Sándor, gr. Szapáry Gyula.)

— A bécsi hivatalos újság jelenti, hogy Ő cs. kir. Ap. Felsége f. é. ápril 6-dikai nyílt határozásával az 1836-ban alapított Kiszaludytársaság további fennállását Pesten, melynek célja a szépirodalom előmozdítása Magyarországon, új alap-szabályok jóváhagyása mellett, megengedni méltóztatott.

— Zágrábból írják, hogy felsőhelyről megérkezett volna az engedély a „Pozor“ (Figyelmező) című független politikai lap kiadására. Vraniczáni Dobrinovity egy köztiszteletben álló horvát hazafi 10,000 forintot ajándékozott e horvát nemzeti vállalat megalapítására. M. S.

— (Igazságszolgáltatás.) Dijon mellett Franciaországban két vasutvonal összejött s ennek folytán egy Olaszországból hazatérő kapitány úgy megsérült, hogy 10 nap múlva kiadta lelkét. E miatt a vasutársulat ellen per indított, melynek kimenetele az lett, hogy a társulat a kapitány özvegyének 20,000, három fia mindegyikének 10,000, vagyis összesen 70,000 frankot (mintegy 28,000 ft) fizetni tartozik. Ez a társulat is jobban fog ezután vonatain fölügyeltetni; vajha a mi vasutársulatainkat is érhetné ily tanulság, szükségcs volna.

— (Az orosz főurak) majdnem mind külföldön laknak, utaznak, fürdenek, hajókának, lóversenyeznek stb., s így évenként 15—20 millió rubelt ezüstben aranyban visznek ki hazájukból. Majd otthon maradnak, ha eladósodnak s elszegényednek.

— (Régi város romjai Amerikában.) Uj-Mexikóban a Pecos folyónál, 90 angol mérföldre Stanton erősség felett, egy síkság közelében egy nagy város romjaira találtak. A város négyszög alakú volt s hatalmas harcias faj lakhatta egykor, mivel sok épületen a lőrésüket most is láthatni, s ez épületek többje gránitból van építve. Még három ily épület maradványi láthatók, melyek mindegyike 300 láb hosszú, falaik 35 láb magasak; falfestményeket s kőből domborműveket találtak bennük. Ezek templomok lehettek.

— (A ruha eléghetlensége.) Carteron Lyonban oly szert talált fel, mely a ruhát meggyulhatlanná s eléghetlenné

teszi. A vegyíték „carteronine“ nevet kapott. A párisi opera tagjai már használják.

— Mult kedden, az az f. hó 17-én, Lippán a horvát szükölködők javára hangverseny tartatott, melynek tiszta jövedelme mintegy 60 forintra rugott.

— Lugoson is gyászmisével tisztelendik meg a legnagyobb magyar emléket, f. hó 26-án, ha addig megjő az engedély, a melyért folyamodtak.

— Ellenfeleink mindig azt állítják, hogy nem civilizálódnak. Ime a cáfolat. Ecskán, Nagy-Becserekhez félóránnyira, Moisa Zlatar nevű cigány 2000 forintra bukást hirdetett. Közönséges teknő- és üstfoltozó lévén, még is malacokat vett, később süldőket, és azokkal kereskedett. Szerzett aztán páronkint hitelbe, és ezekre egy ideig pontosan le is fizette a tartozási részleteket, míg — egy szép reggelen fizetési képtelenségét jelentette. Nevezetesen, hogy a bukott a valóságos üzleti terminológiával élve, azt mondá: „jo misz bankrott!“

— Holz Mátyás szabadságos katona f. hó 2-án a német-szent-mihályi határban levő Ó Szilas nevű szántóföldön régi ezüst pénzekre bukkant, melyek súlya 17. lat. Ezen pénzek mind egyformavetűek, és I. Ferdinand király idejéből (1534—1557) valók. A további keresést a vizáradás miatt félbe kellett hagyni.

— Széchenyiért Radnán f. hó 16-án tartatott gyászmise; ugyanaz fog történni Lippán és Aradon f. hó 26-án, a mely napon Pesten is menend véghez a gyászünnepély.

— A szabadkai kereskedői kebelzet a magyar akadémia céljaira 300 forintra hozzájárult.

— Dettáról írják nekünk, hogy ott a dicsőült Széchenyiért f. hó 19-én reggeli fél 11 órakor mutattatott be az engesztelő szent mise áldozat a mindenhatóknak. E gyász ünnepélyen a helybeli és vidéki értelmiség valláskülönbőség nélkül nagy számmal vett részt. Az egész tanuló ifjuság ki volt állítva. A nők nemzeti s gyászruhában jelentek meg, a legnagyobb magyar vég tiszteletére. Szelleme legyen velünk, béke hamvainak!

— A nem rég elhunyt csanádi püspök az egyházak és iskolák vizsgálásáért utra készülve, megyéjének T. Sz. M. nevű helységébe is üzent, hogy az ő elfogadására mindenként intézkedjenek, és különösen kívánta, hogy a tanodai ifjuság a néphymnust énekelje. A latin nyelven irt körlevélben a hymnus: „cantus popularis“ szóval volt megjelölve. A derék tanító a cantus popularis alatt népdalt értett, és el nem tudta gondolni, hogy a méltóságos püspök miféle népdalt kíván magának énekeltetni a sok közül. Végre úgy tetszett neki, mintha eltalálta volna. Kétségkívül a lesz — gondolá magában — hol azon vers fordul elő: „a legelső magyar ember a király.“ Ennél fogva betanította az ifju nemzedék helybeli képviselőivel a Főti-Dalt, és midőn a püspök a kitűzött napon az iskolába lép, száz fiatal hang elvissította: „Fölfelé megy borban a gyöngy — jól teszi!“ Hiában integetett a püspök csendet, — ők eldanták. Ez eseményről később a püspök mosolyogva mondá: „A legelső magyar ember a (H)horvát.“

— II. Fülöp és Don Carlos travestatiója a Bácságban. Belincen egy vén cigány fiatal menyecskét vett magához fájának barna szépeiből. A mostoha anya a házban levő fiúnak is igen megtetszett, a mi, midőn félremagyarázhatlan jelekben is mutatkozott, folytonos civodásokra adott alkalmat a dádé és fia közt. Valamelyik napon mind a ketten utra mentek, és ez alkalommal a vén cigány — magának lelki nyugalmat szerzendő — saját fiát baltaütésekkel ölte meg.

Temesvári ujdonságok.

* Megadtuk mi is a nagy Széchenynek a gyászteli végtiszteletet. Miként már említettük, az ország halottjéért april 21-ére volt kitűzve a gyászmise, mely hogy rendkívüli számmal fog látogatni, már a megelőző napokon lehetett sejdíteni. A fekete papírra nyomott meghívók — száma másfél ezer — oly hamar fogytak el, mint az aprilisben eső hó; a rendezők folyvást nyomattak, de nem győztek a közönség igényeinek tökéletesen megfelelni. Kinekinek rokonai, barátai voltak a vidéken vagy távolabb városokban, kiket megakartak ajándékozni ily meghívókkal. Sokan pénzért igyekeztek maguknak megszerezni ezen pár sorból álló halotti jelentést, és azok közül, a kik kapták, tetelem része kegyeletteljesen arany keretbe foglalta örök emlékül. Szombaton már egy órával a kitűzött idő előtt gyülekeztek, — láttunk szép számu hölgyeket magyar gyászruhában, a kereskedelmi kamara testületileg, a céhek képviselői által jelentek meg, a városi, és közel vidék értelmiségének nagyja, a birtokos nemesség, végre maga báró Sokcsevits kormányzó ó excellentiája, az udvari tanácsossal, és megyefőnökkel és a g. n. e. püspök Maschirevits ó méltósága. Kilenc órákor a város és külvárosok minden templomaiban, bármely vallás felekezete tisztelte is ott istenét, zúgtak a harangok, minden boltok felszólítás nélkül bezárattak a polgárság által. Az egyházi szertartást Oltványi Pál nagyprépost ur végezte, mi alatt a jól begyakorolt zenekar Limmer Ferenc hajdani karmesterünk remek szerkezetű gyászmiséjét elzengette. A ravatalt 12 viaszfényes állották körül, 6 a polgári, 6 a mágnási és nemesi rendből nemzeti díszruhában. A Széchenyi nemzetség cimere a ravatalon, és a feketére bevont fő- és mellékoltárokon díszelgett. Ennyi vonatkozik a külsőségre; de midőn szemlét tartánk a megjelent hívek felett, látván az arcokon a komoly pillanat benyomását, nem lehetett kételkednünk, hogy ha volna is még külön érdek e hazában ösöket számláló fiaiban, ezen érdekeket összeforrasztja a testvéri szeretet, öszveforrasztja a kegyelet a valódi hazafiak emléke iránt. Itt helyén véljük közölni egy pár a mai emlékezetes napra beküldött verset:

Megholt a hon nagy embere!
Folyjon a könyek tengere . . .
Gyászruhát fel, — bünbánó mezt!
Ily halott megérdemli ezt.

Márványszobor keble hideg,
Maga a jelenkor rideg . . .
Sem amaz, — de ez sem elég
Sziyünk legyen a gyászemlék.

Minden ember, magyar ember
Allitson ily emléket fel . . .
S szive vérét magzatába
Adja át emlékdijába.

Nagy Zoltán.

Csak a templomból kiérvén, láthattuk mennyi volt az a nép, a mely be sem fért az isten házába. Említendő még, hogy a gyásztisztelet ideje alatt sem katoná, sem rendőrség nem volt látható, a rend fentartására az ünnepély körül csak négy rendezőre lévén bizva az indítványozók sorából. Végre forró köszönettel kell elismernünk a főtisztelendő papság készségét, sőt előzékenységét, melylyel a gyászünnepély méltó végbemenetelt minden díj elfogadása nélkül előmozdítá, és mely ujra is tanusítá, hogy a nemzet fájdalma és ohajtása nála bű viszhangra talál mindig.

* A horvátok javára május 6-án adandó bál alkalmával végbemenendő kisorsolásra újabb adományok küldettek követhető t. c. hölgyek által: Zweekits Menodora: aranyzott porcellán ténatartót; Stiller Ludmilla: ezüst etuit, azonkívül 5 forintot; Grünbaum Regina és Weisz Roza: francia asztali csengetyűt, és gót pipere tükört; Csérményi Irma: varrópárnát, és szivartokot; Reck Sidonia: egy képet; Karvalyi Mária: két illat-üveget, és egy porcellán alakot; Kolovrat Malvina grófnő: 3 porcellán alakot; Aigner Magdolna: virágkosarat. Wettstein Nathalia: két üveg poharat; Schlager Adele: aranyzott porcellán ténatartót; Gyika Luiza: két kőpet; Szerényi Ferencné: házi sipkát. (Folytatjuk.)

* A mult héten 88 hordóban, 309 mázsa, értékben 900,000 forint ezüstpénz, Károlyfehérvárból, Nagyszebenből és Temesvárból szállított Bécscbe a temesvári vaspályán.

* Széchenyi István Temesvárott. Bár mi csekély részecskéjét foglalja is el a legnagyobb magyar országra, századokra ható tevékeny életében annak zajtalan megfordulása Temesvárott, nekünk, kik ezen látogatás tanui lehetünk, fájdalommal vegyült ugyan, de még is édes emlékün. A közlekedési eszközök előmozdítására tett útjában, 1834-ben Széchenyi Temesvárt is utjába ejté, és a „hét választó“ című vendéglőben leszállt. Bevetődött a kath. székesegyházba, megállt a káptalani tér közepén levő kútnál, mely vizét a gyárkúlvárosi (azóta Bem által feldult, és többé fel nem épült) vízvezeték segélyével nyerte, és a gróf kíváncsiságát nagyon felgerjesztette. Ekkor a vármegyeház oldaláról különös zaj üti meg fülét, melynek okát kérdezőn, megtudta, hogy Temes megye közgyűlése tartatik. Erre Széchenyi oda terem a tanácskozási színhelyére, és hosszabb ideig a gallerián észre nem vett tanuja a vitaközlés folyamán. Császár Sándor a megyének országgyűlési követe éppen védelmezte magát Muslay alispán ellenében, utasításának megtartása tekintetében. A vita nem kis hévvel folyt, de annak dacára a szónok szeme megakadt a gallerián hallgató szerepét gyakorló Széchenyin; mire Császár Sándor szónoklatának azonnal más fordulatot adván, felkérte a rendezket, hogy hagynák félbe a vitaközlést, és miután szerencsés véletlen következtében körükben a haza legnagyobb fiát tisztelhetik, éltessek a nagy Széchenyi Istvánt, és tiszteletük csekély jeléül, sorozzák őt a táblabírák díszes koszorujába. Széchenyi észrevevén, hogy megismertetett, el akart illanni, azonban nem sikerült neki. A szerényen mentegődő, és kivált ruhájának ily illetlen voltára hivatközlő gróf, a nemesek karjain roppant örömradiással az asztal közepére állított, — felolvasták neki a táblabírói eskümintát, és az ünnepelt férfi csengő hanggal utána mondá. Így lett gróf Széchenyi István az említett év september 1-én Temes megye táblabírává és vége szakadt incognitójának.

* Hetivásári árak april 20-án: Buz a 4 ft. 20, 4 ft. 10 kr., 4 ft. — Kétszeres 3 ft., 2 ft. 80 kr., 2 ft. 60 kr. — Rozs 3 ft., 2 ft. 70, 2 ft. 50 kr. — Árpa 2 ft., 1 ft. 80, 1 ft. 50 kr. — Zab 1 ft. 50 kr. és 1 ft. 40 kr. — Tengeri 1 ft. 30 kr. — Repce 5 ft. mérőnkint o. é. —

A 15-ik számban közölt logograph feloldása.

Temesvár, varras, temetés, tatár, terv, váratás, tetemes, verem, testvér, mese, mester.

Szerkesztői távirad.

Lugosra Sz. B. Az okmányokat szivesen vesszük. A cimerek, és a többire nézve egyik barátunk a kívánt cím alatt elküldte a felvilágosítást. Karlovitzra. Zs. V. A megrendelő által érdeklünkben irandó levelet legjobb figyelmébe ajánljuk.
Pestre K. E. Sem a könyv, sem a könyvek nem érkeztek meg.
Pestre. Remellay G. Kívánsága szerint fogunk eljárni.
Szabadkára O. L. A kevesebbet küldött öszegecskét terhére írjuk a legközelebbi alkalomig.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.